

20 22
I. N. J. C.
DISSERTATIO ACADEMICA;
EXPLICATURA QUÆSTIONEM:
**AN LEGES CIVILES
OBLIGENT
LEGISLATOREM?**

QUAM
*Consensu Amplissimæ FACULTATIS Philosophicæ
in Regia Academia Aboënsi,*

PRÆSIDE

**MAG. JOHANN E
BILMARK**

HISTOR. & PHIL. PRACT. PROF. Reg. & Ord.

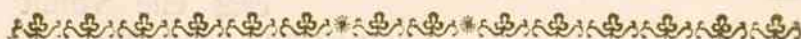
Publice examinandam sistit

FRIDERICUS G. MARTINIUS,

TAVASTENSIS.

Die I. DEC. Anni R. S. MDCCLXIV.

L. H. A. M. C.

A B O Æ

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

S:Æ R:Æ
MAXIMÆ, MAGNÆ NEC
VI-

Illustrissimo & Generosissimo DOMINO,

D.NO A D A M O
FREDENSTJERNA,

Supremi Judicii, quod in Magno Ducatu Finlandiæ est,
PRÆSIDI Gravissimo.

Nec
NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS at-
CONSILIARIIS

D:no CAROLO LAGERBORG.
D:no CHRISTOPHORO J. RAPPE.
D:no CAROLO KROOK.
D:no CAROLO BROTTTERO.
D:no JACOBO NEUMAN.
D:no PETRO JUSLEN.
D:no JOHANNI E. TÖRN.
D:no LAURENTIO SCHULTZ.
D:no MICHAELI LILIO.

MÆCENATIBUS
MAXIMIS,

Tenues has meditationes Vobis, MÆCENATES &
nec non in spem favoris VESTRI cum cali-
cras esse voluit
GENEROSISS. & NOBIL SS.

cliens
F. G.

MAJ:TIS
NON SPECTATÆ FIDEI
RIS

Illustrissimo & Generosissimo DOMINO;

D: NO JOHANNI
LAGERFLYCHT,

Supremi Judicii per Magnum Ducatum Finlandiæ PRÆSIDI
& PRO-PRÆSIDI Gravissimo, nec non EQUITI
Aurato de Stella Polari,

Non
que CONSULTISSIMIS DOMINIS,
& ADSESSORIBUS

D: no HENRICO PIPPING.

D: no JOHANNI IGNATIO.

D: no GUSTAVO IDMAN.

D: no PETRO v. TÖRNE.

D: no NICOLAO HASSELBOM.

& PATRONIS
BENIGNISSIMIS.

PATRONI OPTIMI, in pignus devotissimi animi,
diffimo pro perenni VESTRA incolumitate voto fa-
ac debuit

NOMINUM VESTRORUM

humillimus
MARTINIUS.

Admodum Reverendo atque Praeclarissimo,

DN. MARTINO MARTINIO,
Ecclesiarum, quæ DEO in Hauho, Tulois & Luopiois colliguntur, *PASTORI* longe meritissimo, districtusq; adjacentis *PRÆPOSITO* accuratissimo,
PARENTI INDULGENTISSIMO.

S*il motus, quibus animus meus blande jam afficitur, rite exprimere possem; quot literas, tot etiam, indulgentissime Pater, devotissimi pectoris cerneret indicia. Contingit autem mihi, quod præstantissimis sæpe Oratoribus evenisse novimus, qui nimia dicendorum copia ad tristem verborum inopiam fuerunt redacti. Ne tamen mihi defuisse videar, verbo tantum nominabo, quod plena oratione condigne celebrari nequit. Scilicet post DEUM O. M. Tibi, Indulgentissime Pater, vitam, & quæ hanc comitari solent, bona debeo. Nullis enim pro tenero, quo me amplecteris, adfectu, pepercisti curis, nullisque sumtibus, ut scientias & virtutem, illa felicitis vitæ adminicula, probe addiscerem. Nihil autem habeo, quod Tibi pro tantis in me meritis rependam, præter pietatem nunquam intermorituram; cujus pignus tenuem hanc dissertationem, quam Tibi humillimus offero, esse volui. Insuper nihil mihi prius, nihil antiquius erit, quam Supremum Numen assiduus fatigare precibus, velit Te, Parens Carissime, omnigena felicitate maculatum, in Nestoreos usque annos nobis conservare. Sic vovet*

PARENTIS INDULGENTISSIMI

filius obedientissimus
FRID. GAB. MARTINIUS.

I. N. 7.

Phaëthonteam prope temeritatem imitari videntur, quotquot de Principum officiis & obligationibus differere audeant; quamobrem etiam ARISTOTELES, ut erat rerum aulicarum scientissimus, olim suavit CALLISTHENI, in longinquam militiam profecturo, ut cum ALEXANDRO, Rege suo, aut rarissime aut quam jucundissime loqueretur (*a*). Quin prudenter admodum ista monuerit, nemo negat; dubitari tamen potest, an ejusmodi consilia virum cordatum atque Regis & patriæ, quam sui, amantiolem valde deceant. Nihilo tamen minus plurimos, præsertim qui Principum oblidet limina, deprehendimus, qui vultum callide fingunt, obsequio grassantur atque Palatinas commodè dicunt delicias, qui in sententiis maximi momenti ferendis non tam æquitatem aut publicam utilitatem, quam Principis consulunt beneplacitum. Hoc porro ardellionum genus in ipsam Majestatem se injurium futurum existimat, nisi tantam Regi cuivis competere potentiam pronuntiet, quanta ne major quidem

concupi potest; quare etiam principia ipsis familiaria hæc sunt: quod civitas propter Principem sit tantummodo constituta; *item*: quod Princeps ejusmodi obligationibus, quales inter cives dantur, nullis omnino teneatur (*b*). Sed hi fere sunt, qui Principem, quem impense colere videntur, sincero minime prosequuntur amore; immo multa, quæ detegenda forent, callide celantes, veritatemque Principi invisam esse, perverse putantes, non Regis honori, sed suo tantum velificantur ambitioni (*c*). Quocirca etiam Imperator AURELIUS ALEXANDER SEVERUS amicos, si malos comperisset, puniebat ac dimittebat, dicens: *His carior est mihi Respublica* (*d*). Hujus prudentiam bonus quisque Princeps imitatur, qui, his aularum blattis ejectis, in suam amicitiam illos tantum admittit, quos virtutum candor eximie commendat. His vero, quorum frui consiliis Princeps non dedignatur, minime convenit, CALLISTHENIS rigorem æmulari, sed medium semper teneant inter morosam contumaciam & deforme obsequium; probe gnari, quod quantumvis recte & bene in medium alioquin consuluerint, non tamen audiantur, quod non tam suadere, quam imperare videantur. Si vero ita sese gerant, ut non tam ipsi, quam ipsa ratio simplicitate ingenua loquatur; profecto ipsorum argumentis, modesta libertate prolatis, magnanimus nullus offendetur Princeps. Quærat forte quispiam, quorsum hæc tendant præcepta? Te igitur B. L. diutius suspensum non tenebimus. Ex rubro dissertationis

tionis hujus affatim cognovisti, quod quæstionem valde arduam: *An Leges scil. civiles obligent Legislatorem?* enodandam in nos susceperimus, quam plerique Eruditorum negare solent; argute contendentes, Principem legibus quibusvis civilibus longe superiorem esse. Horum vero auctoritatibus parum commovemur; siquidem cum ratio, etiam dum modestissime calculos subducit, aliud svadet, tum etiam maximi atque potentissimi Principes, quorum gravissimis suffragiis adfurgere quemvis decet, aliter censent; quod mox pluribus ostendere conabimur.

(a) Vid. VALERII MAXIMI Libr. VII. p. m. 228. (b) Hunc errorem egregie perstringit VATTIEL dans le Droit des gens Tom. I. p. 19. (c) De duobus olim Macedonibus dictum fuit, quod alter amaret Alexandrum, alter vero Regem. Immo Cardinalis BIRAGUE perfrita adeo fuit frontis, ut profiteri non dubitaverit: *Je ne suis pas Chancelier de France: je suis Chancelier du Roi*, addidit quidam: *& de la Reine sa Mère.* En perversas admodum parasitorum distinctiones. (d) Vid. LAMPRID. in vita Alexandr.

§. I.

Quamvis singulæ, quæ in civitate feruntur, Leges ad tranquillitatem & felicitatem publicam promovendam tendant, non tamen propterea omnes ejusdem sunt aut generis aut dignitatis; quare etiam diversas Legum species nobis proponere solent Politici. Leges quasvis respectu Auctorum in Divinas & humanas dispesci, noto notius est; sed isthæc distinctio non adeo pertinet ad nostrum

propositum. Loquimur enim de eis, quas homines, postquam in civitates migrarunt, condiderunt. Inter has autem primum sibi locum vindicant *Leges Fundamentales*, quæ nituntur pacto inter Principem atque cives inito. Illis forma regiminis continetur, modusque explicatur, juxta quem auctoritas publica rite sit exercenda. Licet autem quis dicat, has nonnisi improprie leges (a) appellari; inde tamen non sequitur, easdem obligatione casas esse. Ipsum enim Numen, cujus supremo imperio omnia subsunt, quodque Leges nobis concessit Naturales, vi harum exactam pactorum observantiam ab hominibus cujuscunque ordinis exigit; adeoque qui Leges Fundamentales migrat, conscientiam suam omnino ladir. Quod vero ad indolem harum Legum attinet, faciles damus, easdem ab initio multis conditionibus determinatas fuisse, cum mortales libertatem, auro contra & argento cariorem, circumscribi ægre tulerint; postmodum autem Principum & benevolentia & felicitate permotos cives laxiorem ipsorum voluisse potentiam (b). Atque in hæc procul dubio tempora quadrat sententia JUSTINI (c): *Quod arbitria Principum pro legibus fuerint*. Præterea vero cum diversa sit hominum indoles, quæ pro cæli solique natura non raro mutatur; necessarium erat, ut Legibus modo memoratis aliæ accederent, *Civiles* communiter dictæ, quæ explicant tam jura, quibus quisque, quatenus est membrum hujus vel illius civitatis, frui potest, quam officia, quæ sin-

gulis

gulis præstanda incumbunt. Debent autem hæ originem suam Principis auctoritati, qui pro ea, qua eminet, prudentia tempestive significat, quid e re civitatis esse putet. Multa omnino sunt momenta, circa quæ hæ Leges versantur, pleraque tamen huc redeunt, quod partim tranquillam opum legitime partarum, possessionem cuivis procurent, partim bonos mores & justum inter cives ordinem promoveant, partim denique valide impediant, ne ullius conamina in alterius tendant perniciem. Quamobrem pleraque legum civilium nituntur rationibus vel tacitis vel expressis (*d*), quæ, si omnes ad vivum refecentur, modo ab æquitate Naturali (*e*), modo etiam a constitutione & conservatione integræ civitatis sumuntur. Quod has Leges observare debeant singuli cives, & ita quidem, ut conscientiam suam admodum lædant, si ipsas vel cavillentur vel transgrediantur, nemo facile dubitat; an vero majestatis fastigio dignum sit, has etiam vitæ regulas sequi, res altioris est indaginis, quam tamen pro modulo ingenii mox explicabimus, ubi quædam adhuc præmiserimus.

(*a*) Cum Princeps, cui summum in civitate competit imperium, neminem in terris agnoscat superiorem, nullæ quoque Leges ipsi ferri possunt; attamen respectu DEI, cui pactorum fides curæ est, Principis etiam conscientiam omnino obligant Leges fundamentales. (*b*). *Via. Libr. L' Origine des Loix Ec. Tom. I. p. m. 72. seq.* (*c*). *Vid. Libr. I. Cap. I. (d)*. Hinc in Regulis Judicialibus (*Domate Regl.*):

III Lag är insatt för rätt och skäl. Regl 19. (e) Quare *PHILO* *Judaus de Josepho*: instituta particularium civitatum, appendices juris Naturalis vocat.

§. II.

Per Principem seu Legislatorem hoc loco intelligimus illum vel illos, cui vel quibus summa in civitate potestas competit, reliquorum actiones dirigendi. Juvat igitur hunc Atlantem, ad indolem & finem civitatum attendendo, nunc exhibere. In antecessum vero monemus, quod fatuam omnino prodant adulationem, quotquot arbitrentur, Principes imperium, quo gaudent, a solo DEO accipere (a), nec quidquam civibus suis acceptum referre, licet isthanc opinionem specioso etiam pietatis fuco incrustare soleant. Quocirca nos animadvertimus, imperium civile DEO utique suos debere natales, nec negamus, quosdam a Summo Numine ad imperii administrationem immediate fuisse designatos, sed cum pauca admodum horum sint exempla, nec proinde in generale produci queant argumentum, sequitur omnino, quod Principes mediantibus pactis, ab initio initis, imperium obtineant, quod etiam in casibus allatis contigisse, haud obscure probari potest. Cum vero Providentia Divina circa imperiorum constitutiones præcipue occupetur (b), quin Divini quid his insit, negari nequit. Originem vero imperiorum jam inquisituri, observamus, singulos homines

nes ab initio æquales fuisse; cum vero æqualitas ista plurimis premeretur incommodis, uni sive Principi sive Senatui tantam concessisse in se potestatem, quanta ad felicitatem publicam & obtinendam & promovendam judicabatur necessaria. Atque hinc proxime repetendam esse imperiorum originem, saniores quique Politici fatentur (c). Quando igitur populus quicumque Principi administrationem imperii defert, simul quoque arbitria voluntatum & virium ipsius prudentiæ committit, & jura sua in sinu ejus velut deponit, quatenus tamen hæc ad civitatem regendam & auctoritatem publicam rite exercendam pertineant. Princeps itaque omnium tam obligationum, quam jurium, quæ relationem quandam ad imperium habent, arbiter ita constitutus, est persona illa Moralis, quæ sicut in ipsa natione omnino esse non desinit, ita suam quoque potentiam non amplius excercet, nisi in illa & per illam. Ex quibus facile intelligitur, quod Princeps vices universi populi, cui imperat, semper & ubique gerat; adeo ut quicquid ille velit aut exsequatur, idem quoque integra natio pridem voluisse & egisse censeatur. Addo præterea, quod characterem ejusmodi repræsentativum Principi tribuendo, nihil plane de Majestate ejus, quam summam esse ingenui omnes agnoscimus, decedat. Si enim THEMISTOCLES majorem nullam senserit voluptatem, quam cum post pugnam Salaminiam in theatro videret omnium civium oculos in se conversos; quanto majori afficietur Princeps, qui tantam possidet pote-

potestatem & auctoritatem, quanta integra gaudet natio, quemque prolixa civium studia preesse sequuntur; ita quidem ut non obligetur ad reddendam ulli mortalium rationem eorum, quæ gesserit, cum ejus imperium alioquin non foret summum? Hæc ipsa perpendens bonus Princeps, qui Patris Patriæ titulum tuetur, in imperio administrando se ipsum non respicit, nec sua quærit commoda, sed publicam auctoritatem in publicum adhibet usum. Quo igitur propiori velut gradu ad Divinam Majestatem accedit, eo majorem navat operam, ut propter eximias commendetur virtutes; præcipue vero Religionem atque justitiam, fulcra illa civitatis, sollicitè colit.

(a) Huc pertinent blanditiæ *ARISTOTELIS*, qui *Libr. 1. Politic. Cap. 3.* statuit, quod natura quosdam ad imperandum effinxerit, quosdam ad parendum. Qualia opinionum monstra alia quoque vidimus. (b) Hinc *CICERO* in *Libro de Somnio Scipionis*: Nihil est illi principi DEO, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quam concilia cœtusque hominum jure sociati, qui civitates appellantur. (c). Vid. de *VATIEL Libr. cit. p. m. 19.* aliosque passim Auctores.

§. III.

His ita præmissis, ad majora nos jam vocat instituti nostri ratio. Sententiam igitur nostram proferemus, qualem & ratio & virtus exigunt: Quantumvis itaque magna sit Principis potentia, quam

quam summam esse supra adseruimus; modeste tamen opinamur, quod ad observandas leges civiles Ipse quoque, imperfecte tamen, obligetur. Scilicet Principi non solum competit potestas, leges civibus ferendi, sed insuper omnem ingenii aciem in id intendere debet, ut leges probe observentur; quo facto, & cives dicto magis obediētes, unde vera Eius potentia erit æstimanda, habebit, & finem civitatis facilius promovebit. Enimvero ea est mortalium protervitas, ut plerique non tam rationibus, quantumvis liquidis & firmis, quam egregiis potius exemplis moveantur; quare si cives videant, Principem leges a se latas haud invitum observare, grave nequaquam ducent, illustria ejus sequi veltigia. (a) Contra ea vero si comperiant, Principem leges suas negligere; multi perverse credent, dulcedinem rerum prohibitarum sibi invideri. Unde præcordia eorum hanc facile concipient opinionem, quod leges istæ latæ sint, non ut observentur, sed ut dextre eludantur. Quo facto nihil in civitate certum, nihil firmum, sed omnia violenta erunt. Cum vero hæc rerum facies tranquillitati publicæ, quam sartam tectamque præstare tenetur Princeps, repugnet; oppido patet, quod Princeps vel ex hoc capite ad observantiam legum civilium imperfecte obligetur. Dico *Imperfecte*: cum enim imperium ejus in terris summum sit, nemo datur superior, qui obligationem perfectam ipsi injungeret. Præterea cum leges civiles contineant justitiæ præcepta; Princeps vero quilibet ad eximiam hanc virtutem,

tutem, sine qua nullum imperium est diuturnum, conservandam ex fine civitatis obligetur, novo constar argumento, quod leges civiles imperfecte obligent Principem. Erunt autem forte quidam, qui pleniorē hujus argumenti disquisitionem desiderēt, &, quatenus Princeps legibus teneatur civilibus, scire cupiant? Illorum proinde desideriis quodammodo satisfacere conabimur, summamque dicendorum ad certa capita revocabimus. Primo igitur notandum est, quod Princeps teneatur legibus Civilibus, quæ relationem quandam ad imperii constitutionem habent. Ilo In negotiis suis particularibus Princeps quoque tenetur legibus civilibus, quæ bona & possessiones concernunt. In his enim casibus ut pars civitatis spectatur; adeoque æquum omnino est, ut ad rationem integri sese componat (b) Ex industria dico in casibus particularibus: nam dum totius civitatis personam atque auctoritatem sustinet, solis legibus fundamentalibus & Jure Gentium tenetur. Illo Sunt etiam in civitatibus generales quædam constitutiones & varia solemnia, quæ ad bonum ordinem valde conducunt. Per hæc quoque obligatur Princeps, nisi vel expressis legibus ab horum obligatione sit solutus, vel hoc postulet dignitas muneris ipsius. Loquor autem leges, quæ conditiones personarum, præcipue vero quæ matrimoniorum perpetuitatem determinant. Scilicet hæc leges ideo sunt introductæ, ut familiæ cujusvis conservationem promoveant; nulla autem est familia, cujus continuus splendor magis servari debet,

bet, quam Principis. IV:o In arduo tamen hoc argumento generaliter est notandum, quod si Princeps absoluta & illimitata gaudeat potentia, legibus civilibus, quarum auctoritas ab ipso solo tum dependet, sit superior, & proinde harum observantiam negligere queat, quoties justitia & æquitas naturalis aliud non svadeant. V:o Dantur quoque leges, quæ ad bonos mores inter cives promovendos apprime conducunt, sicut ante vidimus; quin vero Princeps easdem observare & Augusto suo exemplo confirmare debeat, nemo facile dubitat. VI:o Denique erit adjiciendum, quod Princeps omnibus legibus pœnalibus longe sit superior, id quod ex indole Majestatis quam luculentissime constat. (c)

(a) Optime igitur *PLINII* in *Panegy.* Cap. 56. Vita Principis censura est, eaque perpetua. Ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur, nec tam imperio nobis est, quam exemplo. Quippe infidelis recti Magister est metus. Melius homines exemplis docentur, quæ inprimis hoc in se boni habent, quod approbant, quæ præcipiunt fieri posse. A quo non dissentit Auctor Libri: *Kununga* vel *Hödinga* *Ethvise* p. m. 167. *Of thy sif Kunungur wara Luvande Lag,* *of ma Lag göra städja med dñme of walde sino*, id est: unde Rex Lex esse viva dicitur, qui Legem potest firmare judicio imperioque suo. (b) Vid. *J. N. HERTH* *Dissertat. de Collisione Legum*, sect. IV. §. 32. (c). Confr. de *VATTEL*, *Libr. cit.* p. m. 20. & 21. adde etiam, si placet, *J. F. W. NEUMANNI* *Libr. de Jure Principum personale* Tom. I. p. m. 84.

§. IV.

Non admodum dubitamus, multos futuros, quibus ea, quæ in medium hætenus attulimus, non probabuntur, ideoque densis objectionum nebulis nos confundere nitentur. Horum tamen impetum non multum exhorrescimus; sed eundem adverso etiam pectore excipiemus. Contendunt igitur nonnulli opinionem istam, qua statuitur, Principem legibus civilibus imperfecte obligari, suprema Majestate parum dignam esse, siquidem hoc modo ipsas quoque semper observare teneretur. Enimvero non video quomodo incusarer, si vel maxime hanc admitterem conclusionem. Profecto sicut DEUS, supremus ille totius universi Monarcha, leges Morales a se latas & observat, & vi sanctitatis suæ, non potest non sequi, hoc tamen ipso de summa Ejus majestate nihil plane decedit; ita quoque dum Princeps leges, a se conditas, non transgreditur, Supremi Numinis imitatur exemplum (a), suamque adeo non minuit, sed indies confirmat & auget auctoritatem, quæ certe non imperioso nutu, sed opinione eximiarum virtutum nititur (b). Præterea cum legibus civilibus hoc intendat Princeps, ut suum cuique tribuat; evidens est, quod justitiæ præcepta contineant. Si quis igitur dixerit, quod ad illas observandas ne quidem imperfecte obligetur; næ ille parum interesse putat, utrum Princeps justitiæ laude inclarescat, vel non. Verum ejusmodi doctrina, quæ assentationem Hobbesianam immane quan-

quantum redolet, digna est, quæ in desertam quandam exportetur insulam, ibidemque inter horridas cautes & aspera saxa cum defensoribus tabescat. Denique cum leges civiles sint decreta Principis, æquitate naturali nixa (c), dum hæc observat impetrans, liberrime agit, quoniam suam rationem sequitur (d). Quod quidem sicut indecorum non esse, quilibet animadvertit; ita parasiti omnino sunt habendi, qui plus ultra Principum extendunt potentiam (e). Post hos insurgunt jam alii, urgentque, quod, salva nostra sententia, sequatur, quempiam posse seipsum obligare. Verum ne sic quidem nostri turbantur calculi, cum ex disciplina Morali adfatim constet, quod quis se ipsum interne atque imperfecte obligare queat. Nec denique magis confundimur objectionibus illorum, qui dicunt, admissa nostra opinione, nullam futuram differentiam inter Principem & cives ejus, cum utrique per leges civiles obligentur. Tantum enim adest hic discrimen, quantum animadvertitur inter obligationem imperfectam & perfectam. Siquidem hi ad observantiam Legum civilium, si tergiversentur, valide cogi possunt; ille autem ad leges latas actiones suas sponte componit.

(a) Ἰὼ. Ὀδυσσεὺς ἔπεμψε μετ' ἡμετέροις πηχεῦσιν,

οὐδὲ λινὰ πέζας ἐξάιστον, εἰδὲ τε ἱππῶν

ἐν δῆμῳ, ἢ ἐν δόχῃ θείων ἀνθρώπων, id est:

Qualis apud veteres Divus regnabat Ulysses,

Qui nulli civi dicto factove nocebat ;

Scilicet hoc hominem Diis immortalibus æquat.

Vid. HEINECCI Elem. Juris Nat. & Gentium p. m. 473. (b)

Vid. ARISTIPPE, ou de la Cour par Mr. BALZAC. p. 51. (c).

Hinc Regul. Judicial. XVII: Thet Konunger med Skålom wil, thet skal råtnas för Lagh, id est: Voluntas Regis, ratione nixa, pro lege est habenda. (d) L' Homme véritablement libre est celui, qui dégagé de toute crainte & de tout desir, n' est soumis qu' aux Dieux & à la raison, vid. Les Aventures de TELEMAQUE par Mr. FENELON p. m. 99. (e)

Optime igitur EURIPIDES: Οὐ τὴς κρατερῆς καὶ κατεῖν ἂ μὴ κρατερῆς, id est: non fas, potentes posse, quod facere est nefas.

§ V.

Ne quis tamen existimet, argumenta a nobis allata, civitate tantum Academica esse donata, parumque extra hoc valere territorium; agendum videamus, eadem in aulas magnorum Principum inde a remotissimis temporibus & recepta & sollicitè fota fuisse. De antiquissimis igitur Ægypti Regibus constat, quod leges civiles in singulis fere negotiis ipsos obligaverint (a); quod etiam alibi usu receptum fuisse, multi ostenderunt (b). MINOIS, qui imperium fundavit Cretense, constitutiones memoria digniores sunt, quam ut quasdam earum nunc reticeremus. Statuit vero hic Legislator, quod quantum Princeps superior est civibus, tantum quoque ipso superiores essent leges: quod Princeps absoluta gauderet potestate, commoda civium rite promovendi; ista tamen

nun-

nunquam abuti posset in perniciem vel infimi cujusdam civis (c). De LYCURGO, rigido illo Lacedæmoniorum Legislatore, memoriæ produnt Scriptores, quod non inventione magis legum suarum, quam earum exemplo clarus fuerit; siquidem lege nulla in alios sanxit, cujus non ipse primus in se documenta daret: populumque in obsequia Principum, principes ad Justitiam imperiorum formaret (d). Quam quidem disciplinam alte adeo singulorum animis impressit, ut per plura secula inde obliterari non potuerit. Quocirca AGESILAUS maximam putavit gloriam, observantiam præstare legibus patriis, quamvis a spe potiundi imperii Asiatici ipsum revocarent. Immo cum quidam ipsi nunciasset, rem quandam Magno Regi, id est, Persarum Monarchæ valde placuisse; qua in re, inquit, magnus ille Rex me major est, si justitia me non antecedit (e). De VESPASIANO etiam perhibent Historici (f), quod adstricti moris fuerit; antiquo ipse cultu victuque. Quæ verba sic accipienda putamus, ut leges patrias sollicitè observaverit. Pulchra admodum est sententia THEODOSII & V LENTINIANI: *Salva nostra reverentia majestatis, jus nobis cum privatis non dedignamur esse commune* (g). Ingenue denique profitetur imperator JUSTINIANUS: *Digna vox est majestate regnantis, legibus alligatum se principem profiteri, adeo de auctoritate juris nostra pendet auctoritas: Et revera majus imperio est, submittere legibus principatum, & oraculo præsentis edicti, quod nobis licere non patimur, alius indicamus* (h).

(a) *Vid. l' Histoire Universelle &c. Tom. 1. p. m. 362.*
 (b) *Vid. Lettres Juives par Mr. D' ARGENS Tom II. p. m. 177.*
 (c) *Vid. Mr. de FENELON citat. a ROLLIN. dans Son Histoire Ancienne Tom. IV. p. m. 234.* (d) *confr. JUSTINI Histor. Libr. III. cap. 3.* (e) *vid. Dictionnaire Hist. & Crit. par Mr. BAYLE Art. AGESILATIS p. m. 93. a.* (f) *Confr. TACITI Annales Libr. III. (g) Vid. Libr. 68. C. THEOD. de appellationib. (h) Vid. ROLLINI Hist. An. Tom. XII. p. m. 627. ubi hanc addit observationem illustris Auctor: C'est un Empereur, Maître de presque tout l'Univers, qui parle ainsi, & qui ne craint point de donner atteinte à son autorité, en déclarant lui-même les justes bornes, dans lesquelles elle est renfermée.*

§. VI.

Ulterius ne illi, qui omnia in pejus sensim ruere, sibi aliisque persuadent, & perverse credant, tanta humanitatis & æquitatis exempla recentiori ævo plane in desuetudinem abiisse; juvat nunc, quasdam tam exoticorum quam indigenarum Principum sententias, auro cedroque dignissimas, proponere. Notum igitur est, quod Reges Magnæ Britannæ, ut ab his incipiamus, priusquam ad regni gubernacula accedant, solemni jurejurando sese obstringant, se non solum exsecutioni Legum patriarum invigilatuuros, verum easdem quoque observatuuros. Quis autem perfrictæ adeo frontis esset, ut contenderet, ejusmodi jusjurandum nihil plane valere, sed inter coronationis cæremonias esse referendum. Certe qui talia jactitat, simul admittat necesse est, majores, qui hæc introduxerunt in-

instituta, liberam fuisse gentem, illorum vero nepotes in mancipia degenerasse. Insuper ab ipsorum Jctis dudum receptum est axioma: *Quod Rex in suo regno superiores habeat DEUM & Legem, quibus aequè paret, ac quivis civium (a)*. Nec hoc loco est prætereundum, quod Rex Angliæ a dignitate sua haud remotum putet, in initio cujusvis conventus Ordinibus regni congregatis rationem omnium fere negotiorum reddere, & inprimis, quod legibus sua constiterit auctoritas, ostendere, Ordinumque applausum, tanquam exoptatissimum laborum suorum præmium, desiderare. Urgeat vero quispiam, judicia in alia a nobis controversia pro diversa imperii forma, quæ hic vel alibi locorum est recepta, perquam variare, nec admodum mirandum, si Reges Angliæ modestius sentiant, cum Limitata gaudeant potentia. Transfretemus igitur in vicinam Galliam, ubi alia omnino est imperii indoles. Sive autem ingentem potentiam, sive intensum studium eandem defendendi & ostendendi consideremus, inter Galliæ Reges LUDOVICO XIV majorem invenimus facile neminem; nihil tamen minus magnanimus hicce Princeps nostram quoque comprobavit sententiam. Dicere enim consueverat: *Qu' on ne dise point, que le Souverain ne soit pas sujet aux Loix de son état, puisque la proposition contraire est une Vérité du Droit des Gens, que la Flatterie a quelque fois attaquée, & que les bons Princes ont toujours défendue, comme une Divinité tutélaire de leurs états (b)*. Quid? Quod boni Principes civibus suis nonnunquam per-

miserint, ut contra ipsos coram constitutis sese defendere possent iudicibus, nec indignati sint, si causa interdum ceciderint; quemadmodum pluribus ostenderemus, si proposita permitteret brevis (c).

(a) *Vid. Lettres Juives par Mr D' Argens Tom. V. p. m. 19. & seqq.* ubi ex testimonio Angli cujusdam plura affert, quæ ad rem præsentem apprime faciunt. (b) *Vid. Traité des Droits de La Reine sur divers Etats de la Monarchie d'Espagne 1667. cit. a VATEL in Libr. citat. p. m. 20.* (c) *Vid. Bibliothèque Universelle par Mr. CLARK An. 1687. Tom. IV. p. m. 181.*

§. VII.

Postulat nunc instituti ratio, ut ad Scandiam, quam non solum ut vaginam gentium, sed insuper ut virtutum palæstram nobis proponunt Scriptores (a), hos convertamus. Celebrantur autem ab his non solum cives propter eximium in Reges obsequium & continuum justitiæ studium (b), sed imprimis Reges nostri Augustissimi lautissimas promeruerunt adoras, quippe qui sive antiqua sive recentiora spectemus tempora, legibus patriis grandæstatuerunt pretium, & probis potius exemplis, quam severis mandatis populum ad observantiam legum deduxerunt. Ipsi igitur nunquam ægre rulerunt, quod potestas ipsorum adstricta esset non solum pactis arque legibus Divinis, tanquam basi suæ, verum etiam restricta potestate territoriali (c); quare Romanorum quoque promeruerunt admirationem (d). Sic de FROTHONE memoria produnt Auctores, quod omnem

omnem navaverit operam, ne populis quidquam, nisi justum, æquum & pium eveniret, vitamque suam potius, quam justitiam violari passus sit (e). Quam multis vero exprobrationibus defunctus sit OLAVUS SKOTT-KONUNG, quod Legibus sese superiorem crederet, orationes THORGNYRI & EMUNDI, Legiterorum Uplandiæ & W. Gothiæ abunde testantur, quorum hic pro ea, qua fuit, gravitate sententias, quas in privatis Rex tulerat negotiis, legibus Uplandicis adjungendas curavit, ad quarum tenorem Regis etiam gesta exigi potuerunt (f). Deinde accepimus, INGONEM Tertium, acerrimum fuisse justitiæ custodem ac vindicem, eamque non ab aliis, quam se ipso, magis exegisse, studio prorsus singulari, quod fas æquumque, quod receptæ Leges publicæ postularent, observans (g). Unde quoque publico Svecorum Gothorumque testimonio probatum legimus, ipsum nunquam contra Leges patriæ deliquisse (h). A turbidis his temporibus ad ea, quæ nobis propiora sunt, devolvimur. Quamvis igitur gl. mem. Rex CAROLUS XI absolutam accepisset potentiam; illis tamen non adsentiebatur, qui nullis ipsum legibus teneri, sed his longe superiorem esse, iterum iterumque creperunt. Constat hoc præcipue in Narvensium causa, in qua graviter ita pronunciavit: Nulla urgente necessitate, inque ordinario juris processu, a nobis constituto, quidquam immutare, aut ita nos ferre supra leges, ut easdem subditis nostris præsidio ac securitati cedere non patiamur, id vero prorsus alienum est ab officio nostro regali & repugnat publicæ securitati, quam civibus

spolpondinus & juravimus. Immo ne quidem editis, atque, quas vocant, resolutionibus suis in iudicio standum esse, bis aut ter rescriptis, nisi legibus congruere deprehenderentur (i). Qui etiam solum Regale hodie, utinam diu & feliciter! exornat REX Noster POTENTISSIMUS, sicut publicam salutem esse SUAM existimat; ita Ipso vel magis magnanimam vel æqui observantiorē inter Heroas invenimus neminem.

Guds Kärlecker see med Konunge wärom och allom Allmogha Hans!

(a) Vid. NEUHUSII *Theatrum ingen. human.* Libr. I. Cap. 13. (b) Quare FRIDERICUS ACHILLES, Dux Württembergensium, in hac erumpit verba: Magnifacio Svecos, quia candidi & recti amantes, vid. Th. LANSIUS in *consultat. de Princip. inter Prov. Europ.* p. m. 676. (c) Vid. WILDLII *Præparat. Hæcetic.* p. m. 32. (d) Confr. IACII GERMAN. Cap. VIII. p. m. 42. (e) Vid. Job. MAGNI *Hist. Goth. & Svec.* Libr. VII. Cap. 13; nec non LOCCENII *Hist. Svec.* Libr. I. p. 3. (f) Vid. STURLONIDIS *HeimsKr.* Tom. I. Cap. 96, nec non DALINI *Hist. Svec.* Tom. I. p. m. 203. not. 1. (g) Vid. SCHEFFERI *Memorabil. Svecib.* Cap. XI. §. 4. §. (h) Confr. Job. MAGNI *Hist.* Libr. XVIII. C. 10. & LOCCENII *Hist.* Libr. I. p. m. 69. (i) Vid. J. WILDLII *Hist. Pragmat. Spec.* p. m. 15. 705, 706.

